

بیشتر آثار مفید بودند، اما هنوز فاصله هست!

گپ‌وگفتی با حسین قاسم‌پور، سرگروه داوران حوزه زبان و ادبیات فارسی

جشنواره نزدیک شده‌اند. البته هنوز زمان لازم است تا ناشران اسناد تولید شده را مطالعه کنند و تلاش بیشتری داشته باشند که برنامه‌های درسی و مواد درسی مختلف را مبنای تولیدات خود قرار دهند.

◀ آیا کتاب‌های این گروه، بیشتر کتاب‌های ادبیات سال‌های مختلف را پوشش می‌دادند؟

خیر. حوزه ادبیات فارسی یکی از حوزه‌های وسیع است که حد و مرز ندارد و بیشتر آثار تولید شده کمک‌آموزشی هستند تا کمک‌درسی. مثلاً نزدیک به ۶۰ تا ۷۰ درصد کتاب‌ها کمک‌آموزشی‌اند و از این میزان هم بیشترین کتاب‌ها به کتاب‌های داستان و شعر اختصاص پیدا می‌کند که به‌طور مشخص ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با کتاب‌های فارسی ندارند. اما اگر دانش‌آموز و معلم در کلاس یا بیرون از آن، از آن‌ها استفاده کنند در تقویت مهارت‌های زبانی آن‌ها، از جمله خواندن یا خرده‌مهارت‌های نوشتاری مؤثر باشد.

◀ فکر می‌کنید در گروه زبان و ادبیات فارسی با چه کمبودی روبه‌رو هستیم و جای چه کتاب‌هایی خالی است؟

انتظار داریم کتاب‌های مناسب ویژه دانش‌آموزان بیشتر تولید

اشاره

حسین قاسم‌پور سرگروه داوران حوزه زبان و ادبیات فارسی معتقد است کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی که در جشنواره سیزدهم بررسی شدند، تا حد زیادی به معیارها و استانداردهای جشنواره نزدیک شده‌اند گرچه هنوز فاصله هست. وی از وجود تمرین‌های خلاق در کتاب‌ها به‌عنوان نکته مثبت یاد کرد. انتظار گروه زبان و ادبیات فارسی، در نظر گرفتن بیشتر ویژگی‌های سنی و مفاهیم درسی در تولید کتاب‌های کمک‌آموزشی است.

◀ آقای دکتر قاسم‌پور، چند عنوان کتاب به مرحله آخر داوری رسیدند و بیشتر برای چه مخاطبانی بودند؟

از مجموع ده‌ها اثر که به جشنواره رسیده و مراحل قبلی داوری را طی کرده بودند، ۷۱ کتاب به مرحله داوری نهایی رسیدند. بیشتر مخاطبان آثار کمک‌درسی و کمک‌آموزشی قشر دانش‌آموز هستند اما در این دوره در گروه زبان و ادبیات فارسی، برای مخاطب بزرگ‌سال مثل معلمان و اولیا هم شاهد کتاب‌های خوبی بودیم. البته این کتاب‌ها می‌توانستند برای دانشجویان رشته‌های آموزش ابتدایی یا ادبیات فارسی هم مناسب باشند.

◀ کیفیت کتاب‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ اگر بخواهیم با گذشته مقایسه کنیم، آثار به معیارها و شاخص‌های

شود. برخی ناشران کتاب‌های دانش‌افزایی دانش‌آموزان را هم که تولید می‌کنند مناسب سن آن‌ها نیست. به نظر می‌رسد که صرفاً کتابی را برای عموم کودکان تولید کرده‌اند. بنابراین ما انتظار داریم برای تولید کتاب‌هایی مانند کتاب‌های داستان، ویژگی‌های سنی، مفاهیم و موضوعات برنامه درسی فارسی هر دوره در نظر گرفته شود.

◀ **در کتاب‌هایی که در این دوره از جشنواره به گروه شما رسیده‌اند ویژگی خاص یا مشترکی بین آثار دیده می‌شود؟**
در کتاب‌های این گروه موج تازه‌ای را می‌بینیم و آن افزایش کتاب‌های دانش‌افزایی دانشجویان این رشته است که برای معلمان هم می‌تواند مناسب باشد. مثل افزایش کتاب‌هایی در باب قصه‌گویی در کلاس درس. تعداد کتاب با این موضوع بیشتر شده و نشان می‌دهد این نیاز احساس شده که اگر مهارت قصه‌گویی در معلم تقویت شود در کلاس بهتر می‌تواند تدریس کند.

◀ **آیا این تصور درستی است؟**
بله درست است اما بیش از سه تا چهار منبع در این زمینه نیاز نداریم. اگر تعداد منابع تولید شده در یک حوزه زیاد باشد، دچار تکرار و مسائل غیرقابل استفاده خواهد شد. همچنین اگر قرار است برای دانش‌آموز کتاب کمک‌آموزشی تولید کنیم، باید یک سلسله فعالیت‌های یاددهی - یادگیری هم در این کتاب‌ها وجود داشته باشد که ما این ویژگی را در کتاب‌ها نمی‌بینیم. مثلاً قصه‌رستم و سهراب در کتابی منتشر می‌شود که فقط متن و تصویر است و نمی‌دانیم چه انتظاری از مخاطب دارد. در حالی که ناشر می‌تواند فعالیت‌هایی را برای مخاطب طراحی کند تا هدفی را که از چاپ قصه دنبال می‌کند، به نحو مناسب‌تری تحقق ببخشد.

◀ **آثار تا چه حد برنامه درسی را پوشش می‌دادند؟**
کتاب‌های کمک‌درسی مستقیماً کتاب درسی و برنامه درسی را تقویت می‌کنند. تمرین‌هایی که مؤلفان ساخته بودند خلاق و غیرتکراری بود که به مخاطب کمک می‌کند مفاهیم و مهارت‌های موجود در کتاب درسی را بهتر یاد بگیرند. بخش دانش‌افزایی هم این هدف را دنبال می‌کرد که به مخاطب در موضوعی مثل قصه‌گویی، شعرخوانی یا شعرسرایی کمک کند. ولی هنوز بین تولیدات و انتظارات برنامه درسی فارسی فاصله هست که امیدواریم در سال‌های بعد شاهد هماهنگی بیشتری باشیم.

◀ **فکر می‌کنید جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد چه قدر توانسته بر هماهنگی بیشتر آثار با استانداردها تأثیرگذار باشد؟**

در حد خود موفق عمل کرده است. جشنواره‌ها تعریف مشخصی دارند و فقط مجموعه تولیداتی را که دریافت می‌کنند مورد بررسی قرار می‌دهند. به همین دلیل کسانی که توانستند خود را به انتظارات برنامه‌های درسی نزدیک کنند مورد تشویق و تقدیر قرار می‌گیرند. به‌طور کلی ما در گروه ادبیات چالش خاصی نداشتیم. خوشبختانه بیشتر آثار ارسالی مفید و قابل استفاده بودند ما باید تعداد محدودی از آن‌ها را به‌عنوان اثر برگزیده و تقدیری انتخاب می‌کردیم، اما کتاب‌های دیگر هم مفیدند و باید به‌گونه‌ای از آن‌ها هم تقدیر شود.

در کتاب‌های این گروه موج تازه‌ای را می‌بینیم و آن افزایش کتاب‌های دانش‌افزایی دانشجویان و معلمان این رشته، مثل کتاب‌های قصه‌گویی در کلاس درس است که برای معلمان هم می‌تواند مناسب باشد؛ این نیاز احساس شده که اگر مهارت قصه‌گویی در معلم تقویت شود در کلاس بهتر می‌تواند تدریس کند